ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ ԿՈՄԻՏԵ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՀԱՆԳ

«ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ (ԷՔՍՊՈՆԱՏՆԵՐԻ) ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ»

2-րդ ուղղված յեվ լրացված հրատարակություն

Թարգմ. Մ. ՋԱՔԱՐՅԱՆ

ՊԵՏՀՐԱՏ

ՅԵՐԵՎԱՆ 1937

3 1 JAN 2018

11-28727գր

ՀՐԱՀԱՆԳ

«ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ԿԵՆԴԱՆԻ-ՆԵՐԻ (ԵՔՍՊՈՆԱՏՆԵՐԻ) ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ»

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսում առաջավոր կոլտնտեսությունների, խորհտնտեսությունների, կոլտնտեսային ապրանքային ֆերմաների, գյուղատնտեսության առաջավորների ու կազմակերպիչների նվաճումներն անասնապահության քանակական ու վորակական բարելավման, մասսայական մեխանացման, կովերի կթի, բրդի խուզն ավելացնելու, լավագույն վորակի բարձր ծին, մատղաշի ու լավ սնված անասունների բարձր կշիռ ստանալու, բարձր մթերատու ցեղեր մշակելու ասպարեզում ձեռք բերված նվաճումները ցույց տալու նպատակով սահմանվում են լավագույն կենդանիների թույլատրման հետևյալ պայմանները․

1․ *Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդես կարող են ներկայացվել այն կոլտնտեսությունների ու խորհտնտեսությունների, անասնապահական կոլտնտեսային–ապրանքային ֆերմաների և անասնապահության առանձին առաջավորների ու կազմակերպիչների լավագույն կենդանիները (կթողների, հովիվների, խոզապանների, ձիապանների, հորթապահների, զոոտեխնիկների, անասնաբույժների, փորձարարների և այլն), վորոնք հասել են Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի կո-*

միտեյի սահմանած և ԽՍՀՄ ԺԿԽ և Համ Կ(բ)Կ ԿԿ կողմից 1937 թվի հունիսի 14-ին հաստատված արտադրական ցուցանիշներին:

2. Ցուցահանդես են թույլատրվում այնպիսի խոշոր յեղջերավոր անասուններ, խոզեր, վոչխարներ, այծեր, ձիեր, ուղտեր, էշեր և ջորիներ, ճագարներ, մորթատու գազաններ, շներ, յեղջերուներ, ինչպես և թռչուններ, վորոնք բավարարում են այս հրահանգում թվարկված հիմնական ցուցանիշներին:

3. Բոլոր կենդանիները պետք է լավ սնված լինեն, ունենան նորմալ կազմվածք, ամուր կոնստրուկցիա, տիպիկ լինեն իրենց ցեղի համար և աչքի ընկնեն ցեղական բարձր հատկություններով: Եքստերյերի (մարմնի արտաքին կազմվածքի) արատներ և ֆիզիկական թերություններ ունեցող կենդանիները ցուցահանդես չեն թույլատրվում:

4. Իբրև եքսպոնատներ կարող են ներկայացվել առանձին կենդանիներ (արտադրողներ, մերուններ, մատղաշ) և կենդանիների խմբեր (ցեղակից խմբեր-գծեր): Առաջնություն պիտի տալ ցեղական կենդանիներին իրենց սերնդով հանդերձ:

5. Մատղաշն, իբրև կանոն թույլատրվում է հետևյալ հասակում. հորթերը՝ 6 ամսականից վոչ պակաս, գոճիները՝ 1 ամսականից վոչ պակաս (մայրերի հետ), ջահել խոզերը՝ 4 ամսականից վոչ պակաս, գառները, ուլերը՝ 3 ամսականից վոչ պակաս, ձիերը՝ 3 տարեկանից վոչ պակաս: Կուլտուրական, հեծնելու և ծանր ցեղի ձիերը՝ 2 տարեկանից, ինչպես նաև ծծկեր մտրուկներ՝ մայրերով: Շները՝ 6 ամսականից վոչ պակաս, գազանները՝ 2 ամսականից:

II. ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻՆ ԱՐՎՈՂ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱ-ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

6. Ընտրվող կենդանիները և թռչունը պետք է առողջ լինեն և սերված այնպիսի տնտեսություններում

կամ ֆերմաներում, վորոնք վարակիչ հիվանդությունների տեսակետից ապահով են:

7. Այն տնտեսությունների և ֆերմաների անասնաբուժա-սանիտարական տեսակետից ապահով լինելը, վորոնցից ընտրվում և ուղարկվում են կենդանիներ և թռչուններ, հաստատում է տվյալ կենդանիներն սպասարկող շրջանասնաբուժի մասնակցությամբ կազմված հանձնաժողովը՝ տնտեսության հատուկ հետազոտության և կենդանիների զննության միջոցով, այդ մասին կազմելով արձանագրություն:

8. Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի համար ընտրված կենդանիներն ու թռչունները տնտեսություններում պահվում են առանձին շենքերում, վորտեղ մինչև ցուցահանդես ուղարկվելը, կրցված անասնաբուժական պերսոնալի ուշադիր հսկողության տակ 2 ամսվա ընթացքում յենթարկվում են պարտադիր կարանտինի:

Կարանտինի ժամանակ բոլոր կենդանիները յենթարկվում են անասնաբուժական քննության և ամենորյա ջերմաչափության, իսկ ձիերը՝ ամենորյա կրկնակի ջերմաչափության:

Կարանտինի ժամանակ կենդանիները պահվում են տվյալ տնտեսության կամ ֆերմայի մյուս կենդանիներից լրիվ մեկուսացված պայմաններում, առանձին շենքում, ունենալով առանձին խնամք ու ջրարբ և այլն:

9. Կարանտին դնելուց առաջ ընտրված կենդանիները և թռչունները յենթարկվում են ստուգման.

ա) խոշոր յեղջերավոր անասունը՝ տուբերկուլյոզից՝ աչքային և մաշկամիջային տուբերկուլինիզացիայի միջոցով. վարակիչ վիժումից (բրուցելյոզից)՝ ագլյուտինացիայի ռեակցիայի միջոցով արյունը քննելով.

բ) ձիերը խլախտից՝ աչքային մալեյինիզացիայի միջոցով.

գ) վոչխարները և խոզերը բրուցելյոզից՝ ագլյուտինացիայի ռեակցիայի միջոցով արյունը քննելով.

դ) Թռչունները տուբերկուլյոզից, բացիլային սպիտակ լուծից, տիֆից.

ե) բոլոր կենդանիները ճիճվային հիվանդություններից, և վարակվածությունը հաստատվելու դեպքում՝ դեհելմինտիզացիայի:

10. Տնտեսությունում, ֆերմայում կամ կարանտինում ռեակցիայի միջոցով բրուցելյոզով, խլախտով և այլ վարակիչ հիվանդություններով հիվանդ կենդանիներ հայտաբերելու դեպքում, ուղարկելու համար ընտրված կենդանիները չի թույլատրվում ուղարկել, մինչև վոր տնտեսության կենդանիները լրիվ առողջանում են:

11. Ընտրված կենդանիները տնտեսություններից և ֆերմաներից ուղարկելուց առաջ քննվում են և համաձայն 9 կետի մաքրվում են պիրոպլազմ տարածող տիզերից, խոզերի վերաբերյալ մինչև ուղարկելը ժանտախտի դեմ պասսիվ իմունիզացիա յե կատարվում, իսկ Թռչուններն ուղարկելուց մի ամիս առաջ ծաղկի դեմ պատվաստվում են:

12. Տնտեսությունից ուղարկվող յուրաքանչյուր կենդանու համար զոոանասնաբուժական պասպորտում նշվում են տեղեկություններ, վորոնք հաստատում են տնտեսության, ֆերմայի անասնաբուժական-սանիտարական բարեկեցությունը՝ կարանտին դնելուց առաջ դիագնոստիկ հետազոտությունները, կարանտինում կենդանիների քննությունը և նրանց առողջական դրությունը, նույնպես և տարված անասնաբուժական մշակումը և կենդանիների դրությունը տնտեսությունից դուրս Թողնելու ժամանակ:

III

ԱՌԱՆՁԻՆ ԵՔՍՊՈՆԱՏՆԵՐԻՆ ԱՐՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

1. ՁԻԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ձիերը պետք է համապատասխանեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

13. Անգլիական զտարյուն և բարձրարյուն ձիեր.

	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Հովատակներ	160	158	180	20
Զամբիկներ	158	157	179	19

Մնացած հավասար պայմաններում առաջնություն պետք է տալ հիպոդրոմում կլասիկ ձիարշավներին հաղթանակ տարած ձիերին:

14. Ռուսական և ռուս-ամերիկյան վարգոններ

Ռուսական վարգոններ

	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Հովատակներ	160	161,0	180	20,0
Զամբիկներ	158	160,0	180	19,5

Ռուս-ամերիկյան վարգոններ

Հովատակներ	159	160,0	180	20,0
Զամբիկներ	158	160,0	180	19,5

Առավելագույն իրավունքով Թույլատրվում են այն ձիերը, վորոնք փորձված են հիպոդրոմներում և մեծ

Հասակում արագավազություն են ցույց տվել վոչ պակաս, քան․

Խուսական վարգունները 2 րոպե 20 վայրկյան, ռուս-ամերիկյան վարգունները՝ 2 րոպե 15 վայրկյան՝ 1600 մետր տարածության վրա։

15․ Դոնի ու անգլո-դոնյան

	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Հովատակներ	156	155	178	19,5
Զամբիկներ	153	153	178	19,00

Ուրիշ հավասար պայմաններում առաջնություն է տրվում այն ձիերին, վորոնք փորձվել են ձիարշավներում, բավարար արագավազություն են ցույց տվել, ունեն կանոնավոր էքստերյեր, շարժում, լավ քայլ, կանոնավոր թափով վարգ և անկաշկանդ արշավ։

16․ Բրաբանսոններ

	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Հովատակներ	159	167	205	25,0
Զամբիկներ	157	166	200	23,0
17. Արդեններ				
Հովատակներ	144	151	187	21,5
Զամբիկներ	144	153	186	20,5

	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
18. Պերշերոններ				
Հովատակներ	160	170	200	24,5
Զամբիկներ	158	169	198	22,5
19. Կլեյդեսդալներ				
Հովատակներ	161	164	193	24,0
Զամբիկներ	159	166	189	23,0

Մյուս հավասար պայմաններում թույլատրվում են կուլտուրական ծանր ցեղերի այն ձիերը, վորոնք անցել են սկզբնական վարժություններ և ապացուցել իրենց աշխատանքային բարձր հատկությունները հատուկ ստուգումներով։

20․ Մյուս ցեղերի ձիերը նույնպես պետք է անպատ կազմվածք ունենան և բավարարեն հետևյալ պայմաններին․

ՑԵՂԵՐ	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Ախալ-թեքին				
Հովատակներ	156	156	167	18,5
Զամբիկներ	155	157	167	18,0
Կարաբայիրյան				
Հովատակներ	152	152	170	20,0
Զամբիկներ	150	151	172	18,5

Ց Ե Ղ Ե Ր	Հետնաբաշի բարձրությունը	Թեք յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան			
Լոկայան				
Հովատակներ	146	146	162	19,0
Զամբիկներ	144	146	163	18,0
Արաբական և անգլո-արաբական				
Հովատակներ	154	150	178	19,0
Զամբիկներ	152	148	178	18,0
Յոմուդական				
Հովատակներ	154	154	168	19,0
Զամբիկներ	152	152	170	18,5
Կաբարդական				
Հովատակներ	150	152	178	19,5
Զամբիկներ	148	150	178	18,5
Կիրգիզական, կազախական և բաշկիրական				
Հովատակներ	140	143	165	18,5
Զամբիկներ	139	140	165	18,0
Կալմիկական				
Հովատակներ	155	156	180	19,5
Զամբիկներ	153	155	182	19,0
Կազախական (Անդր-կովկաս)				
Հովատակներ	140	140	162	18,0
Զամբիկներ	138	140	162	17,5

21. 1-ին և 2-րդ գեներացիայի մետիս ձիերն իրենց չափերով պետք է բավարարեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

Ց Ե Ղ Ե Ր	Հետնաբաշի բարձրությունը		Թեք յերկարությունը		Կրծքի պարագիծը		Դաստակի պարագիծը	
	Սանտիմետրներով, վոչ պակաս, քան							
	Հովատակ	Զամբիկ	Հովատակ	Զամբիկ	Հովատակ	Զամբիկ	Հովատակ	Զամբիկ
Անգլո-կիրգիզական	147	145	149	148	175	175	19.0	18,5
Անգլո-կաբարդական	155	153	155	153	178	178	19,5	19,0
Դոնա-կիրգիզական . . . ; Դոնա-բաշկիրական	147	145	149	148	177	178	19,0	18,5
Թեքի-կիրգիզական	145	143	147	147	162	162	18,5	18,0

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.—

1. *Նշված չափումները տրված են բարձր տարիքի ձիերի համար, և կրտսեր հասակի ձիերի համար նրանք կարող են իջեցվել:*

2. *Վերև հիշատակված պահանջներին չբավարարող ցեղական ձիերը, վորոնք սակայն աչքի յեն ընկել բարձրորակ սերնդով, կամ վորոնք ցեղի աչքի ընկնող տիպ են և բացառիկ արտադրողականություն ունեն, անթերի եքստերյերով ու ձևերի հարմոնիայով հանդերձ, համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդես կարող են թույլատրվել ԽՍՀՄ Հողժողկոմատի ձիաբուծության գլխավոր վարչության համաձայնությամբ:*

3. *Ուրիշ ցեղերի և տեղական խմբերի ձիեր ներկայացնելը ցուցահանդես, վորոնք չեն հիշատակված վերև, ամեն մի առանձին դեպքում համաձայնեցվում է ԽՍՀՄ Հողժողկոմատի ձիաբուծության գլխավոր վարչության հետ:*

2. ԽՈՇՈՐ ԵՂՋԵՐԱՎՈՐ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

22. Զուտ ցեղական և մետիս կովերը *վոչ պակաս, քան 3-րդ սերնդի, ինչպես նաև օստֆրիզների բոլոր սերունդների մետիսներ Թագիլի, խոլմոգորի, խաորենի և Յարոսլավլի, նույնպես և շորտհորնների և կարմիր գերմանական անասունների հետ:*

ՑԵՂԵՐ	300 օրվա կիթը լիտրերով			300 օրվա լակտացիայի յուղի %-ը	Կենդանի կշիռը կիլոգրամ.		
	1-ին ծին	2-րդ ծին	3-րդ և հետագա ծիներ		1-ն ծինից հետո	2-րդ ծինից հետո	3-րդ ծինից հետո և ավելի մեծ
Հոլանդական (օստֆրիզ)	5 000	6 000	7 000	3,3	Պետական ցեղական գրքի պահանջից վոչ պակաս		
Խոլմոգորյան	5 000	6 000	7 000	3,5			
Սիմմենթալ, շվից .	4 500	5 400	6 500	3,7			
Կարմիր գերմանական, սպիտակագլուխ կոլոնիստական, անգելնական, կրասնոգորսկի և այրշիրյան . . .	4 500	5 400	6 500	3,5			
Յարոսլավլի և Թագիլի . .	4 000	4 800	6 000	3,8			
Կարմիր տափաստանի և այլ տեղական կաթնատու ցեղեր	3 500	4 200	5 000	4,0			
Բեստուժևյան	3 500	4 200	5 000	3,8			
Շորտհորնյան	2 500	3 000	3 500	4,0	500	600	650
Հերեֆորդյան	2 000	2 500	3 000	4,0	500	600	650
Կալմիկական	2 000	2 500	3 000	4,2	400	500	550
Գորշ ուկրաինական . . .	2 500	3 000	3 500	4,1	400	500	550
Գոմեշներ	1 600	2 000	2 000	8,0	400	450	500
Յակեր	Ընտրվում են աչքի ընկնող օրինակներ						

Ծանոթություն.— *Կովերի մթերատվությունը վորոշելիս պետք է հաշվի առնել կիթը, ներառյալ 1938 թ. 1-ին կեսը:*

23. *Կաթնատու և մսակաթնատու ցեղերի 2-րդ և ավելի ցածր գեներացիաների* մետիս կովեր. *Հոլանդական (օստֆրիզյան), խոլմոգորյան, կարմիր-գերմանական, կարմիր-դանիական, անգելնյան, այրշիրյան, Թագիլի, սպիտակագլուխ-կոլոնիստական, սիմմենթալ, շվից և բեստուժևյան՝ Պետական ցեղային գրքի պահանջներից վոչ պակաս կենդանի կշռով, կթի նորմայից վոչ պակաս, քան 80 տոկոս կթով, վոր հաստատված է ԽՍՀՄ Եվրոպական մասի ազնվացնող ցեղի համար (տես կետ 22) և նորմայից վոչ պակաս, քան 60 տոկոս կթով ու 4,0 տոկոսից վոչ պակաս յուղով ԽՍՀՄ Ասիական մասի համար:*

Ծանոթություն.— *Կարմիր-Գորբատովի և Յարոսլավլի ցեղերի 2-րդ և դրանից ցած սերունդների մետիսներին առաջադրվում են նույն պահանջները, ինչ վոր կաթնատու կենդանիների տեղական ցեղերին (տես կետ 22):*

24. Մսատու ցեղերի 2-րդ և ավելի ցածր գեներացիաների *մետիս կովեր. Հերեֆորդյան, շորտհորնյան՝ զուտ ցեղի կենդանիների համար սահմանվածից (կետ 22) վոչ պակաս քան 90 տոկոս կենդանի կշռով և վոչ պակաս, քան 70 տոկոս կթով:*

25. *Զուտ ցեղի և մետիս* արտադրող ցուլեր *4-րդ գեներացիայից վոչ ցածր, վորոնք համապատասխանում են հետևյալ պահանջներից մեկին. ցուլը գրանցված է ելիտի կենտրոնական գրքում կամ մարզային (յերկրային) ցեղային գրքում և ունի Պետ. ցեղ. գրքում գրանցված վոչ պակաս, քան 10 դուստր:*

Այս դեպքում առավելություն է տրվում այն ցուլերին, վորոնք ցեղով փորձված են և գնահատված իբրև ազնվացնողներ, ինչպես և այն ցուլերին, վորոնք մարմնի անթերի կառուցվածք ունեն և առավել տիպիկ են ցեղի համար:

26. Մատղաշը — ցիկներն ու արջառները, ինչպես նաև յերինջները, *վորոնք սերվում են* 22, 23,

24 կետերի պահանջներին բավարարող կովերից և այն ցուլերից, վոր գրանցված են Պետ. ցեղ. գրքում և նրանց կենդանի կշիռն է վոչ պակաս, քան.

ՑԵՂԵՐ	Կենդանի կշիռը (կգ) հետևյալ հասակում				
	6 ամսական		1 տարեկան		
	Ցլիկներ	Արջառներ	Ցլիկներ	Արջառներ	Ցեռինջներ
1. Շորտհորնյան և հերեֆորդյան . .	225	210	400	360	450
2. Խոլմոգորյան, Թագիլի, կրասնոգորբատի, գորշ-ուկրայնական, բեստուժևյան, շվից, սիմմենտալ, հոլանդական և կալմիկական	215	200	340	310	400
3. Անգելնյան, այրշիրյան, յարոսլավյան, սպիտակագլուխ-կոլոնիստական, կարմիր-գերմանական, կարմիր-գորբատովյան և այլ տեղական ցեղեր	180	160	320	280	350

27. Հասակավոր, սնված յեզները, անկախ նրանց ցեղից, վորոնք սնված վիճակում հասել են վոչ պակաս, քան հազար կիլոգրամ կենդանի կշռի:

28. Բազմապտղությամբ աչքի ընկնող կովերը և նրանց սերունդը պայմանով, վոր մեծահասակ կովերն իրենց մթերատվությամբ պետք է բավարարեն Պետ. ցեղ. գրքի պահանջները և ունենան վոչ պակաս, քան 3 յերկվորյակ կամ 2 յեռվորյակ:

3. ՎՈՉԽԱՐՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

29. Զուտ ցեղի խոյերն ու վոչխարները, վորոնք բավարարում են հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

ՑԵՂԵՐ	Խոյեր		Վոչխար		Բրդի վորակը (գլխավոր տոնինան կամ սորտը)	Բրդի երկարությունը սմ-ով	Մաքուր բրդի ելքը %-ով
	Կենդանի կշիռը	Բրդի լվացված քաշը	Կենդանի կշիռը	Բրդի լվացված քաշը			
	կիլոգրամներով						
ՆՐԲԱՄԱԶՆԵՐ							
Ռամբուլյե	100	14	65	7,5	Տոնինա 64 բրադֆորդյան վորակից վոչ կոպիտ: Մազը հարդարված	7,0	35
Ռամբուլացված մերինոս	90	14	60	8,0	Նույնը	7,5	33
Պրեկոս	110	9,0	75	5,5	»	8,0	48
Վյուրտեմբերգյան . . .	100	6,0	70	4,5	Տոնինա 56 բրադֆորդյան վորակից վոչ կոպիտ: Մազը հարդարված	7,0	50
ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԵՐԻՆՈՍ							
ա) կովկասյան	75	16,0	50	9,0	Տոնինա 64 բրադֆորդյան վորակից վոչ կոպիտ: Մազը հարդարված	8,5	25
բ) սիբիրյան	90	12,0	50	6,5	Նույնը	7,0	35
Ավստրալիական մերինոսներ	80	12,0	50	7,0	Տոնինա 60 բրադֆորդյան վորակից վոչ կոպիտ: Մազը հարդարված:	8,0	40
ԿԻՍԱԿՈՊՏԱՄԱԶՆԵՐ							
Ցիգայական	80	6,0	55	4,0	Տոնինա 50 բրադֆորդյան վորակից վոչ կոպիտ: Մազը հարդարված	9,0	50
Լինկոլն	120	8,0	90	6,0			
Ռոմնի-մարշ	100	7,0	70	5,5			
Օքսֆորդաուն	100	7,0	70	5,0			
Հեմպշիր	100	5,5	70	4,0			
ԿՈՊՏԱՄԱԶՆԵՐ							
Հիսարական	140	2,5	110	2,0			
Դմակավոր (տիպերն են՝ եդիլբայեվյան, կալմիկական և կազախական)	120	3,5	90	3,0			
Սարաջյան	110	4,5	80	3,5	I և II կարգի բուրդ		
Բալբաս	90	4,0	65	2,5			
Տուշինյան	70	4,5	50	3,0	I և II կարգի սպիտակ		
ՆՐԲԱՄԱԶ							
Կարակուլի (տիպերն են՝ արաբի, շիրազի, կամբար և սուր)	65	—	45	—	Տիպիկ կարակուլի վոչխարներ լավ էքստերյերով, վորոնք գառան հասակում բոնիտելիս իրենց (смушковым) հատկություններով դասված են I կարգը, միջակ վոլորուն		

ՑԵՂԵՐ	Խոյեր: Կենդանի կշիռը (կիլոգրամներով)	Խոյեր: Բրդի ստացվածքը լվացած ձևով (կիլոգրամներով)	Վոչխար: Կենդանի կշիռը (կիլոգրամներով)	Վոչխար: Բրդի ստացվածքը լվացած ձևով (կիլոգրամներով)	Բրդի վորակը (գլխավոր առանձնահատկությունը կամ տարբը)	[illegible]
					են, ծինին ավել են I կարգի 2-ից վոչ պակաս, միջակ և մանր վոլորուն խմբի գառ: Ազնվացնող խոյեր, վորոնք ավել են 20%-ից վոչ պակաս I կարգի միջին և մանր վոլորուն խմբի գառներ:	
Սոկոլի	65	—	40	—	Տիպիկ սոկոլի վոչխարներ լավ եքստերյերով, վորոնք ավել են յերկսից վոչ պակաս I կարգի պողպատագույն, յերկնագույն կամ միջակ գորշագույն գառ: Ազնվացնող խոյեր, վորոնք ծինից ավել են 20%-ից վոչ պակաս I կարգի վերոհիշյալ գույնի գառներ:	
ՄՈՐԹԱՅԻՆ						
Ռոմանովյան	60	—	50	—	Տիպիկ ռոմանովյան վոչխարներ լավ եքստերյերով, վորոնք բոնիտացումով դասված են ըստ մորթեղենի հատկության I կարգից վոչ ցած և վորոնք ծիներից մեկում ավել են 3 գառից վոչ պակաս:	

Ծանոթություն.— Ցուցահանդես ներկայացվող կարակուլի և սոկոլի ցեղական վոչխարները պետք է զուգավորվեն վորակով լավագույն կարակուլի և սոկոլի խոյերով այնպես, վոր այս մերուսների ծինը համարեցվի համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսներում գտնվելու ըերջանին:

11-28727

30. Մետիս վոչխարներ (մերուսներ և մաքիներ), վորոնք բավարարում են հետևյալ ցուցանիշներին.

ա. Նրբամազ ցեղի մետիսներ.

Մերուսների ցեղեր, վորոնցից առաջացել են մետիսները	Բրդի կարգեր: Մերինոսի խմբի	Բրդի կարգեր: I կարգ	Բրդի կարգեր: II կարգ	Բրդի կարգեր: III կարգ*)	Մերուսների կենդանի կշիռը կգ.	Մաքիների կենդանի կշիռը կգ.
Վոլոշյան	6,5	5,5	5,0	3,5	65	50
Յերկար բարակապոչ	5,5	5,0	4,5	3,2	55	45
Դմակավոր	5,0	4,5	4,0	3,6	70	60
Կարճապոչ և կովկասյան դերպոչավոր . .	5,0	5,0	4,5	3,2	55	45

Ծանոթություն 1. 2-րդ և 3-րդ կարգի բուրդ ունեցող կենդանիների ցուցադրումը թույլատրվում է միայն այն տնտեսություններին, վորոնք մետիսացումն սկսել են 1935–1936 թվերին:

2. «Պրեկոս» տիպի խոյերից սերվող մետիսների վերաբերմամբ թույլատրվում է բրդի խուզի ցուցանիշները նվազեցնել 10%-ով, իսկ վյուրտեմբերգներից՝ 15%-ով:

3. «Տեղական մերինոս» տիպի խոյերից սերվող մետիսների վերաբերմամբ թույլատրվում է կենդանի կշիռը նվազեցնել 10%-ով:

բ. Կոպտամազ ցեղերի և անգլիական մսատու և ցիգայական ցեղերի մետիսներ.

	Բրդի տարեկան խուզը (կգ)	Կենդանի կշիռը (կգ): Մերուսներ	Կենդանի կշիռը (կգ): Մաքիներ	Ծանոթություն
ա) անգլիական մսատուների հետ	4,0	70	55	Միատեսակ բուրդ
բ) ցիգայականների հետ . . .	3,5	48	40	»

*) Հիշատակվում է III կարգի կենդանիների բրդի տարեկան խուզի կշիռը:

ԱՐԽԻՎ
ԵՐԵՎԱՆ

Ծանոթություն.— *Ցուցահանդես թույլատրվում են նմանապես խաչակցման զանազան կոմբինացիաների մետիսներ, վորոնք բուծվում են «իրենց մեջ», նպատակ ունենալով նոր ցեղեր մշակել այն դեպքում, յերբ նրանք օժտված են աչքի ընկնող տնտեսապես օգտակար հատկություններով:*

31. Մեկ տարեկան մատղաշներ (մաքիկներ և խոյիկներ), *վորոնք սերված են այնպիսի ծնողներից, վոր բավարարում են այս բաժնի 29-րդ կետի ցուցանիշներին, ունենալով կենդանի քաշ և տալով խուզած բուրդ վոչ պակաս հետևյալից.*

ՑԵՂԵՐ	Կենդանի կշիռը (կլգ)		Բրդի խուզում մեկ տարեկան հասակում կլգ-ներով	
	Խոյիկներ	Մաքիկներ	Խոյիկներ	Մաքիկներ
ՆՐԲԱՄԱԶ				
Ռամբուլյե	65	55	8,5	6,5
Ռամբուլյացված մերինոս	55	45	8,5	6,5
Պրեկոս	75	60	5,5	4,5
Վյուրտեմբերգյան	65	55	4,0	3,5
ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԵՐԻՆՈՍ				
ա) կովկասյան	45	38	9,0	7,0
բ) սիբիրյան	50	42	7,5	5,5
Ավստրալիական մերինոս	50	40	7,0	5,5
ԿԻՍԱԿՈՊՏԱՄԱԶ				
Ցիգայական	50	40	4,0	3.5
Անգլիական յերկարամազ	80	65	5,0	4.0
„ կարճամազ	75	60	5,0	3,5
ԿՈՊՏԱՄԱԶ				
Հիսարական	90	80	1,8	1,3
Դմակային	80	70	3.0	2,5
Սարաջյան	75	65	4,0	3,0
Բալբաս	65	50	3,5	2.0
Տուշինյան	50	38	4,0	2,8
ՄՈՐԹԱՎՈՐ				
Ռոմանովյան	42	35	—	—

32. *Նրբամազ և կիսակոպտամազ վոչխարները, խոյերն ու մատղաշները ցուցահանդես են ներկայացվում չխուզված: Կոպտամազ վոչխարների վերաբերմամբ թույլատրվում է միայն գարնան խուզ:*

33. *Վոչխարների մսային և ճարպային աչքի ընկնող հատկությունները ցուցադրելու համար կարող են ներկայացվել հիսարական, ինչպես նաև կովկասյան և այլ տեղական ցեղերի առավելագույն կենդանի կշիռ ունեցող ամորձատվածները:*

34. *Ռոմանովյան վոչխարների բազմապտղությունը ցույց տալու համար ընտրվում է բազմապտուղ մերունների մի քանի բուն՝ գառներով հանդերձ:*

35. 1937 *թվի մատղաշներից ցուցահանդես կարող են ներկայացվել իրենց մթերատվությամբ և էքստերյերով աչքի ընկնող կենդանիները* (*ծծից կտրած և մի տարեկան հասակում*):

4. ԽՈԶԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

36. *Արու խոզերը, մերունները և մատղաշը զարգացումով, կենդանի կշռով և մթերատվությամբ պետք է բավարարեն հետևյալ հիմնական պահանջներին.*

ա) Արու խոզեր և մերուններ

Ցեղեր. անգլիական խոշոր սպիտակ, ուկրայնական տափաստանային, Միրգորոդյան, գերմանական սպիտակ (եդելշվեյն), գերմանական ազնվացրած (լանդշվեյն), լիվենյան, բրեյտյան և մետիսներ՝ անգլիական խոշոր

սպիտակ, ուկրայնական տափաստանային և գերմանական ցեղերի.

ՀԱՍԱԿԸ ամիսներով	Զուտ ցեղի խոզեր: Արու խոզեր: Կենդանի կշիռը կգ.	Երկարութ. սանտիմ.	Պարագիծը սանտիմ.	Մերուններ: Կենդանի կշիռը կգ.	Երկարութ. սանտիմ.	Պարագիծը սանտիմ.	Մեստիսներ: Մերուններ: Կենդանի կշիռը կգ.	Երկարութ. սանտիմ.	Պարագիծը սանտիմ.
	ոչ պակաս								
12–15	165	1:0	136	160	145	133	135	130	118
15–18	185	154	140	170	148	1 6	145	133	121
18–21	200	158	144	180	150	138	155	1-5	123
21–24	215	161	147	185	152	140	165	137	125
24–27	:30	163	149	190	153	142	170	1 8	127
27–30	240	165	151	195	154	144	175	139	129
30–36	250	167	153	2 0	155	145	180	140	130
36–48	260	168	154	210	156	146	190	141	131
48–60	270	169	155	220	157	147	200	142	132
60 և բարձր	280	170	156	230	158	148	210	143	133

Ծանոթություն.— *Միրգորոդյան, գերմանական սպիտակ (եղելշվեյն) մաքրացեղ մերունների և խոզերի համար կենդանիների յերկարության առաջադրած պահանջն իջեցվում է 5%-ով:*

Բերկշիրյան ցեղ և բերկշիրների մեստիսներ

12–15	145	135	128	135	132	125	120	124	118
15–18	160	139	132	145	135	128	130	127	121
18–21	170	143	136	155	137	130	140	129	123
21–24	180	146	139	160	139	132	150	131	125
24–27	190	148	142	165	140	13.	155	132	127
27–30	195	150	144	170	141	136	160	133	129
30–36	200	152	146	175	142	137	165	134	130
36–48	205	153	148	185	143	138	175	135	131
48–60	210	154	149	195	144	139	185	136	132
60 և բարձր	215	155	150	205	145	140	195	137	133

բ. Սնված խոզեր

	Կենդանի կշիռը հետևյալ հասակում (կգ): 6 ամս.	9 ամս.	Մեծահասակ
ա) Վերև հիշատակված ցեղերի զուտ ցեղի կենդանիներ	90	150	300
բ) Վերև հիշատակված ցեղերի մեստիս կենդանիներ	75	130	250

գ. Արու խոզերի արտադրողականությունը (զուգավորված մերուններից բեղմնավորվածների %-ը)

Ցեղեր	Վերարտադրելու ընդունակությունը (1936 և 1937 թ. զուգավորվածներից բեղմնավորված մերունների %-ը)	Պտղատվությունը
Անգլիական խոշոր սպիտակ, ուկրայնական տափաստանային, գերմանական (եղելշվեյն և լանդշվեյն), լիվենյան, բրեյտյան և միրգորոդյան	90%-ից ոչ պակաս	Միջինն ոչ պակաս, քան 11 գոճի
Բերկշիրյան	85%-ից ոչ պակաս	Միջինն ոչ պակաս, քան 9 գոճի

Ծանոթություն.— *Խոզի վերարտադրական ընդունակությունը հաշվվում է ծնած մերունների թիվը տվյալ խոզով ծածկված մերունների թվի վրա բաժանելու միջոցով, ըստ վորում մերունի մի ցանկության ընթացքում խոզի կատարած բոլոր ծածկումները հաշվում են մի ծածկում:*

դ· Մերունների արդյունավետությունը (վոչ պակաս, քան ըստ 2 ծինների)

ՑԵՂԵՐ	Բեղմնավորություն (մեկ ծինի գոճիների թիվը)	Մեծապտղություն (ծնված գոճու միջին կշիռը)	Կաթնատվություն (մեկ ամսականի թրիքի քաշը)	Գոճիների ծծից կտրելը և դրանց 2 ամսականների թիվը	2 ամսականի թրիքի քաշը
	Վոչ պակաս, քան				
Անգլիական խոշոր սպիտակ, ուկրայինական տափաստանային, գերմանական սպիտակ (եդելշվեյն) և ազնվացրած (լանդշվեյն), լիվենյան, բրեյտյան և միրգորոդյան	12 գլ·	1,2 կգ·	70 կգ·	12 գլ·	180 կգ·
Վորոնեժյան ցեղերի և տեղական խոզերի մեստիսներ	11 »	1,1 »	60 »	11 »	155 »
Բերկշիրյան և նրանց մեստիսները	10 »	1,1 »	55 »	10 »	140 »

37· Մերունները մի ծինի գոճիներով, յերբ գոճիները 5–6 ամսական հասակում կշռում են վոչ պակաս, քան 1 տոնն (տոնն — ծին):

38· Մերունները վերջին յերկու ծինից 365 որվա ընթացքում ստացված գոճիներով, յերբ դրանք կշռում են 3 տոննից վոչ պակաս:

5· ԱՅԾԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

39· Հասակավոր կենդանիները պետք է բավարարեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին·

ՑԵՂԵՐ	Արու այծեր: Կենդանի կշիռը	Արու այծեր: Զլվացած բրդի տարեկան խուզը (աղվամազի գզումը)	Էգ այծեր: Կենդանի կշիռը	Էգ այծեր: Զլվացած բրդի տարեկան խուզը (աղվամազի գզումը)	Կաթի տարեկան կիթը
	(կիլոգրամներով)				
1. Աղվամազոտ մերձդոնյան	70	1,0*)	50	0,8*)	250
2. Անգորական	50	3,2	40	2,7	-
3. Կաթնատու մեգրելյան	65	—	48	—	700
4. Զաանենյան և նրա մեստիսներ	75	—	55	—	1000
5. Որենբուրգյան, բաշկիրական, կիրգիզական և այլ աղվամազային այծեր և մերձդոնյան մեստիսներ	70	0,65*)	50	0,5*)	250
6. Ուֆայի, թաթարական, գորկիական և ուրիշ կաթնատու այծեր մեգրելյան մեստիսներից	60	—	45	—	500
7. Անգորական այծերի մեստիսներ	50	2,5	40	2,0	—

40 Այն այծերի մատղաշը, վոր սերվում է 39 կետին համապատասխանող ծնողներից և 1 տարեկան հասակում ունի հետևյալ ցուցանիշները·

ՑԵՂԵՐ	Արու ուլերից: Կենդանի կշիռը	Արու ուլերից: Բրդի տարեկան խուզը	Էգ ուլերից: Կենդանի կշիռը	Էգ ուլերից: Բրդի տարեկան խուզը
	Կիլոգրամներով			
Մերձդոնյան	38	0,40*)	30	0,35*)
Անգորական	25	2,4	20	2,0
Մեգրելյան	35	—	28	—

ՈՒՂՏԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

41· Ուղտերը պետք է բավարարեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին·

*) Զգած աղվամազ:

	Յերկսապատավորների հասակը սապատների մեջ, միասապատներինը՝ հետնաքաշի	Իրանի յերկարությունը	Կրծքի պարագիծը	Կրծքի լայնությունը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմետրներով վոչ պակաս, քան				
Կալմիկական արտադրողներ	190	166	225	[illegible]1	23,0
» մերուններ	1[illegible]3	160	215	48	20,5
Կազախական արտադրողներ	187	164	2[illegible]6	4[illegible]	23,0
» մերուններ	178	157	228	46	21,0
Թուրքմենական արտադրողներ	180	155	210	44	21,0
» մերուններ	175	150	200	42	19,0

42. Բացի սրանից, ուղտերը պետք է ունենան.

ա) բրդի տարեկան խուզ յերկսապատավորների համար 7 կիլոգրամից վոչ պակաս, միասապատների համար 4-ից վոչ պակաս.

բ) օրական կիթը յերկսապատավոր մերուններից 5 կիլոգրամ, միասապատներից՝ վոչ պակաս, քան 8 կիլոգրամ.

գ) տեղեկություններ կատարված ստուգումների մասին՝ նրանց աշխատանքային հատկությունները գնահատելու համար:

7. ԵՇԵՐԻ ՅԵՎ ՋՈՐԻՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

43. Տեղական ցեղերի էշերն ու ջորիները պետք է համապատասխանեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

	Հետնաքաշի բարձրությունը	Դաստակի պարագիծը
	Սանտիմ. վոչ պակաս, քան	
Արու էշեր	125	16,0
Էգ էշեր	120	15,0

Լեռնագրաստային տիպի ջորիները վոչ պակաս, քան 136 սանտիմետր հասակով:

Գյուղատնտեսական տիպի ջորիները վոչ պակաս, քան 142 սանտիմետր հասակով:

Լծկան (հրետանային) տիպի ջորիները վոչ պակաս, քան 150 սանտիմետր հասակով:

8. ՃԱԳԱՐՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

44. Ճագարները պետք է բավարարեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

ա) մորթի գույնով, եքստերյերով և մուշտակի խտությամբ լրիվ համապատասխանեն տվյալ ցեղի ստանդարտի պահանջներին առանց վորևե շեղման.

բ) տարեկան բրդի խուզ տալ (անգորական ճագարների համար) վոչ պակաս, քան 250 գրամ հասակավոր ճագարից և վոչ պակաս, քան 35 գրամ մատղաշից՝ 3 ամսականից վոչ ավելի հասակում.

գ) տարեկան ծինը և ճագերի աճեցումը մինչև կաթից կտրելը.

3 ծինի դեպքում վոչ պակաս, քան 25 ճագ
4 » » » » » 30 »
5 » » » » » 35 »

դ) ըստ առանձին ցեղերի կենդանի կշիռը կիլոգրամներով պետք է լինի վոչ պակաս, քան.

ՑԵՂԵՐ	Արուներ	Էգեր	4 ամսական մատղաշ
1. Ֆլանդր	6,5	6,7	2,5
2. Սպիտակ հսկա	5	5,2	2,4
3. Շինշիլա	3,5	3,8	1,8
4 Վիեննական յերկնագույն	3,8	4,0	2,0
5. Շամպայն	3,8	4,0	1,9
6. Սպիտակ վիեննական	3,5	3,7	—
7. Կզաքիսի	2,2	—	—
8. Անգորական	3,2	3,4	1,7
9. Ռեկս	3,6	—	—

ՑԵՂԵՐ	Արուներ	Էգեր	4 ամսական մատղաշ
10. Ալյասկա	3,3	—	—
11. Անգլիական արծաթագույն	2,7	—	—
12. Սև հրագույն	2,8	—	—
13 Անգլիական թիթեռ	3,5	—	—
14. Սկյուռ	3,0	—	—
15. Մետրս ֆլանդր և սպիտակ հսկա	4,0	—	—
16. Ուրիշ ցեղերի մետիսներ	3,0	—	—

9. ԹՌՉՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

45. *Թռչունը պետք է ունենա ամուր կազմվածք և համաչափ զարգացած փոսկերոտիք, կանոնավոր, խիտ, փայլուն փետուրներ տվյալ ցեղի ու տեսակի համար բնորոշ գույնով, լավ զարգացած կատարով ու գինդերով և բնական գույնի ականջի բլթակներով և ունենա մթերատվության հետևյալ հիմնական ցուցանիշները.*

ա) Հավեր

Լեգգորն — տարեկան ածանությունը 240 *ձու*
Ռոդ-այլանդ — » » 210 »
Վիանդոտ — » » 210 »
Պլիմուտրոկ — » » 200 »
Տեղական ծնվածներ — » » 150 »

բ) Բադեր

Պեկինյան — կենդանի կշիռը ոչ պակաս 4,0 *կգ.*
Խակի կամբել — » » » » 3,0 »
Հնդկական վազկաններ — » » » » » 2,5 »
Տեղական ծնվածներ — » » » » 3,0 »

գ) Հնդկահավեր

Բրոնզագույն — ոչ պակաս, քան 7 կիլոգրամ կենդանի կշռով, 60-ից ոչ պակաս ձվի միջին հոտային ածանությամբ:

Տեղական — ոչ պակաս, քան 5 կիլոգրամ կենդանի կշռով, 45-ից ոչ պակաս ձվի միջին հոտային ածանությամբ:

դ) Եգ սագեր

Տուլուզական — 8 կիլոգրամ կենդանի կշռով, միջին հաշվով ոչ պակաս, քան 8 գործնական ձագով.

Խոլմոգորական — 7 կիլոգրամ կենդանի կշռով, միջին հաշվով ոչ պակաս, քան 8 գործնական ձագով.

Չինական — 6 կիլոգրամ կենդանի կշռով, միջին հաշվով ոչ պակաս, քան 15 գործնական ձագով.

Տեղական — 6 կիլոգրամ կենդանի կշռով, միջին հաշվով ոչ պակաս, քան 8 գործնական ձագով:

10. ՄՈՐԹԱՏՈՒ ԳԱԶԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

46. *Անազատ պայմաններում բուծվող մորթատու գազանների առանձնապես աչքի ընկնող էկզեմպլյարները (էլիտա), որոնք համապատասխանում են ցեղական պահանջներին, և վորսի կենդանիների լավագույն էկզեմպլյարները. սև-արծաթագույն աղվես, ուսուրիական ջրարջ, ամերիկյան ջրաքիս, յերկնագույն բևեռաղվես, սամույր, կզաքիս, նուտրիա, ոնդատրա, գետային և ծովային սամույր, գետային ջրշուն, մըշկամուկ և այլ կենդանիներ:*

11. ՇՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

47. Սպասարկու և վորսորդական ցեղի շների լավագույն էկզեմպլյարները, վորոնք համապատասխանում են հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

ՑԵՂԵՐ	Հետնաքաշի բարձրությունը (սանտիմետրներով)		Իրանի թեք յերկարությունը (սանտիմետրներով)		Կենդանի կշիռը (կիլոգրամներով)	
	Վորձ	Եգ	Վորձ	Եգ	Վորձ	Եգ
Կիրգիզական, Թուրքմենական, հարավային ռուսական, կովկասյան, ալթայի, մոնղոլական և կալմիկական վոչխարապահ շներ	60	56	63	60	36	26
Գերմանական վոչխարապահ շուն	60	58	65	64	28	24
Եռդել-տերյեր	56	54	56	54	25	20
Դոբերման-պինչեր	60	58	50	88	46	22
Բոկսեր	53	60	56	55	25	18
Շոտլանդական վոչխարապահ շուն	58	54	62	60	22	18
Յեղջերվահալած շուն	45	40	50	45	15	12
Լծկան և արհեստագործական լայքաներ	56	50	56	50	20	18
Թայգան և Թազի	56	52	60	56	22	20
Բարակ	60	56	64	62	25	22
Ֆոկստերյեր	40	38	40	36	12	10
Պոյնտերներ	60	56	64	60	25	22
Բերձեններ	65	60	70	64	25	23
Սետտերներ	56	54	60	58	25	22
Սպանիել	45	40	52	46	15	12
Գերմանական լեգավրներ	56	54	60	58	22	20

48. Ըստ աշխատանքային հատկությունների ջոկված շները պետք է համապատասխանեն հետևյալ հիմնական ցուցանիշներին.

ա) կապի ծառայություն. վորոնք աշխատում են յերկկողմանի կապի գծով վոչ պակաս, քան 1 կիլոմետր տարածությունը 3–5 րոպեյում.

բ) բեռան տեղափոխություն. վորոնք աշխատում են 6 կիլոմետրից վոչ պակաս տարածության վրա մշտական կայանի համար.

գ) սահմանների պաշտպանություն. վորոնց ոգնությամբ բռնված են ամենաշատ թվով սահման խախտողներ.

դ) հետախուզություն. վորոնք հայտաբերել են ամենաշատ թվով հանցագործություններ.

յե) անասունների պաշտպանություն գայլերից. վորոնք խեղդել են 5-ից վոչ պակաս գայլ.

զ) պահակային ծառայություն. վորոնք բռնել են ամենաշատ թվով իրավախախտներ.

է) վորսորդություն. վորոնց ոգնությամբ մի տարվա ընթացքում սպանված է 300-ից վոչ պակաս սկյուռ կամ 5 աղվես, կամ 5 գայլ, կամ յերկու արջ.

ը) անասունների արածեցում. վորոնք գերազանց են աշխատում և ստուգումների ժամանակ բարձրագույն գնահատական ունեն:

12. ՅԵՂՋԵՐՈՒՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

49. Հյուսիսային, բծավոր յեղջերուներ, մարալներ և յեղջերուների ուրիշ տեսակներ ու տնտեսական տարատեսակներ (փոխադրական, մսամթերային, յեղջյուրավոր և այլն), վորոնք աչքի յեն ընկնում բարձրագույն հատկության ցուցանիշներով կամ հատուկ հազվագյուտ հատկանիշներով, վորոնք արժեքավոր են տնտեսապես:

IV

50. Այս հրահանգով չնախատեսնված մնացած կենդանիները ցուցահանդես կարող են ներկայացվել Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի կոմիտեի հատուկ թույլտվությամբ:

V

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ, ԴՈԿՈՒՄԵՆՏԱՑԻԱՅԻ ՅԵՎ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

51. Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդես ուղարկվող կենդանիների ընտրությունն ու զննումը կատարում է հանձնաժողովը, կազմված չորս-

80

հողբաժնի զոոտեխնիկից ու անասնաբուժից, գյուղխորհրդի գյուղատնտեսական սեկցիայի ներկայացուցչից, տնտեսության ղեկավարից (կոլտնտեսության նախագահ, խորհտնտեսության դիրեկտոր), այն տնտեսության զոոտեխնիկից ու անասնաբուժից, վորից ընտրվում են կենդանիները:

52. Ցուցահանդեսի համար ջոկված յուրաքանչյուր կենդանու վերաբերյալ կազմվում է զոովետ պասպորտ, հաստատված շրջհողբաժնի կողմից, վորը պարունակում է.

ա) գրանցում կենդանու՝ տվյալ ցեղին պատկանելու (ազնվացեղության), նրա ծագման և նախնիների մթերատվության մասին.

բ) տեղեկություններ իր իսկ կենդանու մասին (մթերատվությունը, կենդանի կշիռը, մարմնի չափերը), հոդվածների նկարագրությունը և տվյալներ սերնդի մասին.

գ) տեղեկություններ, վորոնք բնորոշում են կենդանու առողջական վիճակը, տնտեսության մեջ կամ ֆերմայում յեղած անասնախտի տեսակետից ապահով լինելը: Իսկ կարանտինից կենդանու անցած լինելու մասին տվյալները ներկայացվում են դրանց ցուցահանդես ուղարկելուց առաջ:

Զոովետ պասպորտին կցվում է 2 լուսանկար:

Ծանոթություն 1. ընտրված կենդանիների և թռչունների վոր ցեղին պատկանելը (ազնվացեղությունը), ծագումն ու մթերատվությունը պետք է ստուգվի նախնական արտադրական տոհմային և բոնիտիրովկայի գրանցումներով, ըստ ատեստատի կամ ցեղային վկայականի. իսկ ձիերի վերաբերմամբ՝ լրացուցիչ կերպով ստուգման վերաբերյալ վկայականի:

2. Հասակավոր վոչխարների ու խոյերի կենդանի կշիռը փաստաթղթերում ցույց է տրվում հանած բուրդը, անպայման նշելով կշռվելու ամսաթիվը: Մատղաշի համար նշվում է բրդով հանդերձ կեն-

դանի կշիռը, վոր նրանք ունեցել են ծնված ժամանակ և կաթից կտրվելիս:

53. Տեղական հողային օրգանները պարտավոր են կազմակերպել ցուցահանդեսի համար ընտրված կենդանիների քննությունը, նույնպես և կենդանի քաշի, մթերատվության և ծագման վերաբերյալ տվյալների ստուգումը:

54. Համամիութենական ցուցահանդեսի համար ընտրված կենդանիների պահպանման անհատական պատասխանատվությունը կրում է տնտեսության ղեկավարը (կոլտնտեսության նախագահ, խորհտնտեսության դիրեկտոր):

Ընտրված կենդանիներին խնամում են այն կոլտնտեսականներն ու կոլտնտեսուհիները, խորհտնտեսությունների բանվորներն ու բանվորուհիները, վոր աճեցրել են այդ կենդանիներին կամ նրանցից ռեկորդային չափով մթերք ստացել:

55. Զոոտեխնիկական և անասնաբուժական կանոնավոր օգնություն ցույց տալու համար՝ ընտրված կենդանիներին ամրացվում են փորձված զոոտեխնիկներ և անասնաբուժներ:

56. Ցուցահանդեսում ցուցադրվելու համար ջոկված կենդանիները պետք է ապահովված լինեն կանոնավոր կերակրումով, միանգամայն լավորակ և իրենց կազմով բազմազան կերերով, անհատական օրինակելի խնամքով ու պահպանությամբ:

57. Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսում ցուցադրվելու համար ջոկված կենդանիները ցուցահանդես են ուղարկվում Համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի կոմիտեյի հատուկ ծանուցումն ստանալուց հետո:

58. Ծնին անմիջապես նախորդող շրջանում չի թույլատրվում կենդանիներին ցուցահանդես ուղարկել, բացառությամբ կարակուլ և սոկոլ ցեղի վոչխարների:

Համամիութենական Գյուղատնտեսական Ցուցահանդեսի Կոմիտե

Ցուցահանդեսի Կազմակե

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0936748

29 ДЕК 1937
572

Տեխ. խմբագիր՝ Ի. Վարդանյան
Սրբագրիչ՝ Խ. Այվազյան

II
28727

Գլավլիտի լիազոր՝ № Կ— 4700
Հրատ. 4279, *պատվեր* 1126, *տիրաժ* 2000

Տրված է արտադրության 1937 *թ. սեպտեմբերի* 13–*ին*
Ստորագրված է տպելու 1937 *թ. դեկտեմբերի* 2–ին

ՊԵՏՀՐԱՏԻ ՏՊԱՐԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ, ԼԵՆԻՆԻ 65